

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Domein Leefdaal met tuin en parkbos

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Domein Leefdaal met tuin en parkbos
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Meise
Deelgemeente:	Wolvertem
Bron:	Schepping: 2013-03-24 Bijwerken: 2018-12-10 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134066
Coördinaten:	Breedte: 4.31222831057 Lengte: 50.9876494303

Primaire tekst

In 1922 heropgebouwde villa in cottagestijl omgeven door tuin van 1 hectare 70 are, aansluitend bij een bosgebied dat toen ook als 'sterrenbos' werd aangelegd; huidige beplanting grotendeels uit het interbellum.

De voorloper van het 'kasteel' van Leefdaal was een boswachershuisje, dat rond 1837 aan de zuidrand van het Leefdaalbos werd opgetrokken en door de dienstdoende boswachter ook als herberg werd uitgebaat. Rond 1863 liet de Brusselse rentenier Jean-Baptiste Triest in het bos – 26 hectare natte zandleemgrond – een stervormig patroon van wegen aanleggen (Volgens J.Lefèvre e.a. werd dit aangelegd door een vorige eigenaar, kanunnik Emmanuel Joos, die in volle landbouwcrisis de plaatselijke bevolking werk wilde verschaffen). Stervormen en ganzenvoeten waren veelgebruikte patronen, niet alleen in de baroktuinen, maar tijdens de hele 18de eeuw ook in de bosbouw, bij de herstructurering van bosgebieden. Het panopticum-effect beantwoordde volledig aan het klassieke verlangen naar orde en overzicht en was ook erg doeltreffend binnen het (drijf) jachtritueel: van op één centrale plaats kon men het opgejaagde wild neerleggen zonder één voet te verzetten. In Duitsland spreekt men dan ook vaak van een 'Jagdstern'. Een 'sterrenbos' na 1800 en zeker in de tweede helft van de 19de eeuw is echter een anachronisme. Het boswachershuis werd gesloopt en ongeveer op dezelfde plaats verscheen een landhuis, een witgekalkt of gekaleid dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder een pannenschilddak, geflankeerd door twee lage aanbouwen dwars op de as van het hoofdgebouw.

Het landhuis keek volgens de kadastrale legger langs de zuidzijde uit op een 'lusttuin' van 1 hectare 70 are, langs de noordzijde over een moestuin van 19 are. Het domein ligt op de grens van twee stafkaarten; de oudste edities sluiten niet naadloos op elkaar aan, zodat de kaartbeelden moeilijk te interpreteren zijn. In 1864 was de siertuin blijkbaar al aangelegd, maar moest het huis nog worden gebouwd. Op de editie van 1892 wordt het huis afgebeeld met zijn H-vormige plattegrond en naar het zuiden toe strekt zich een parkachtig perceel uit dat de vorm heeft van een parallellogram. Het landgoed was bereikbaar vanaf de Beekstraat in het zuidoosten via een 300 m lange, rechte laan. De stafkaart van 1864 geeft wellicht een idee van de oorspronkelijke aanleg, die men op de latere editie niet meer terugvindt: een centrale, min of meer open ruimte, omringd door een gordel van hoogstammig groen en door een slingerpad doorsneden. Het landgoed kent een snelle opeenvolging van eigenaars. Rond 1903 wordt aan de rand van de moestuin een serre gebouwd en rechts van de villa verschijnt ook een koetshuisje. In 1910 wordt het goed verkocht aan baron Raoul de Hennin de Boussu-Walcourt, op dat ogenblik luitenant, later luitenant-generaal. Zoals zijn voorgangers gebruikte hij het landgoed als buiten- en jachtverblijf. In 1914 werden de gebouwen, samen met het nabijgelegen Neromhof, door de Duitsers in brand gestoken. Generaal de Hennin liet in 1922 op dezelfde plaats onder de naam Westrodebos de huidige villa bouwen, die met haar erkers en pseudovakwerk aanleunt bij de cottagestijl.

De vormgeving van de omgeving dateert vooral uit de periode van de wederopbouw. De brede, rond 1863 aangelegde oprijlaan leidt, overschaduwd door vier rijen zomereiken (*Quercus robur*), naar de grote rotonde voor de villa. De open ruimte rond de villa wordt langs drie zijden omkaderd door rododendrons (*Rhododendron ponticum*), bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea'), magnolia (*Magnolia x soulangeana*), Italiaanse populier (*Populus nigra* 'Italica'), fijnsparren (*Picea abies*), hinokischijncipressen (*Chamaecyparis obtusa*), platanen (*Platanus x hispanica*)... Naar het noordwesten toe verdicht deze beplanting tot een gesloten bosplantsoen dat hoofdzakelijk uit zomereiken bestaat en dat aansluit bij het sterrenbos. Dit gedeelte van het bos werd blijkbaar ook als 'lustbos' gebruikt, want er zijn enkele slingerpaden en een metalen boogbrugje over één van de grachten. Bijna alle huidige bomen werden aangeplant tijdens het interbellum.

Op de stafkaart van 1960 is ten westen van de villa een vijvertje zichtbaar, in feite niet veel meer dan een brede, 50 m lange gracht, nu verdwenen maar nog zichtbaar in het microreliëf. Rechts van de villa staat de aanhorigheid, een langgerekt gebouw onder zadeldak. Daarachter ligt een circa 50 are grote moestuin (momenteel grotendeels tot gazon gereduceerd), ooit met een serre en met op het zuiden gerichte muren, en een boomgaard van één hectare. In 1937 werd de oprijlaan met 100 m ingekort door de aanleg van de autosnelweg Brussel-Antwerpen. Na de dood van generaal de Hennin in 1965, werd het landgoed nog bewoond door zijn weduwe, tot het rond 1980 in bezit kwam van de zusters van Vorselaar, die het gebouw inrichtten als retraitehuis. Wegens de verstrengde normen voor verblijfsaccommodatie is ook deze functie weggefallen en wordt alleen nog het bijgebouw gebruikt.

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2011

Titel Text: Tuin en bos bij het Kasteel Van Leefdaal

Grafische documenten

Domein van kasteel van Leefdaal, de cottageachtige villa die in 1922 door generaal de Hennin werd gebouwd ter vervanging van het door brand vernielde landhuis (Deneef, Roger, 21-08-2007, ©Vlaamse Gemeenschap)

Het centrum van het 'sterrenbos' bij het kasteel van Leefdaal (Deneef, Roger, 21-08-2007, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadaster Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Wolvertem 1838 nr. 19, 1863 nr. 13, 1864 nr. 7, 1923-1924 nr. 13 en 1938 nr. 59.

Kadaster Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger 212 Wolvertem, art. 19-23 en art. 1299 nrs. 1, 21-23 en 30-35.

BAEYENS L., *Bodemkaart van België: kaartblad Zemst 73E*, Centrum voor Bodemkartering, 1973, p. 48-49.

LEFÈFRE J., VERHASSELT L. & t'KINT J., *Geschiedenis van Wolvertem*, Uitgeverij Abdij Affligem, 1978, p. 454-455.

VON BUTTLAR A. & MEYER M.M., *Historische Gärten in Schleswig-Holstein*, Heide, Boyens & Co, 1996, p. 682.

Zie doodsprentje op [Ars Moriendi](#), laatst geraadpleegd op 24 maart 2013.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/305475>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/305474>

Beknopte karakterisering

Datering: derde kwart 19de eeuw, interbellum

Typologie: moestuinen, oprijlanen, parkbossen, tuinbruggen, tuinen, villa's (bouwkundig erfgoed)